

Oponentský posudek disertační práce Mgr. Ivety Šimůnkové

Základy sportovní přípravy v moderní gymnastice

Předložená disertace je zaměřena na objasnění tréninkové struktury činnosti moderní gymnastika, které se věnuje s různou intenzitou 40-50% populace dívek mladšího školního věku. Vzhledem k působení na tak rozsáhlou skupinu jde o téma jednoznačně významné.

Moderní gymnastika je jednou ze záměrných, oficiálně organizovaných dlouhodobě (více než jeden rok) prováděných sportovních činností, jejíž prvky jsou často součástí tělesné výchovy. Procento účastnic výcviku můžeme odhadovat na 40-50% populace dívek mladšího školního věku. Touto činností je ovlivněna především osobnost dívek jak v rozvoji kognitivních dovedností, tak v rozvoji sebevnímání a v sociálním kontextu. Je třeba položit si otázku. Které faktory osobnosti a jakým způsobem mají být podporovány? Je v možnostech dané činnosti tyto faktory ovlivňovat? Tyto otázky jsou středem zájmu předložené práce.

Práce již v úvodu konstatuje, že trenérská činnost vychází především z empirických poznatků jednotlivých trenérek. Vzhledem k absenci výzkumných šetření je tato praxe pochopitelná.

Na vývoj požadavků a tedy i zaměření tréninků měla nemalý vliv změna oficiálního jazyka gymnastických sportů, která sebou přinesla i změnu v celkovém náhledu na provádění a hodnocení sportovního výkonu. Jejím důsledkem je mimo jiné i opouštění linie detailně zvládnutých na estetiku a soulad s hudební předlohou zaměřených pohybových sestav a vytvoření nároků na dosažení maximální možné úrovně rozvoje jednotlivých pohybových předpokladů (ohravnost, rychlost, ...) které je možné měřit. Tento tlak působí i na tréninkový proces, jehož cílem je vytváření pohybových dovedností moderní gymnastiky dívek v mladším školním věku. Obdobným vývojem o deset až dvacet let dříve procházela baletní příprava budoucích tanečnic.

Teoretická východiska

Každý obor potřebuje k rozvoji své činnosti historická a teoretická východiska. Orientace a utřídění navyšujícího se množství stále nových informací je pro jednotlivce velmi obtížná. Informace ve svém objemu přestávají být použitelné a je nutné v nich hledat obsaženou znalost pro další rozvoj poznání. Jako strategie pro utřídění vědeckých poznatků je již po mnoho let známá přehledová studie. Forma nejčastěji užívaného narativního přehledu však nenabízí jasné řešení daného problému. Důvodem je, že součástí nejčastěji užívaného narativního přehledu nemusí být jasně popsána strategie výběru zdrojů, který ponechává jejich volbu na autorovi. Ve vědeckých pracích je proto náležité použít formu systematického přehledu, nebo meta-analýzy.

Narativní přehled v současné době není doporučován ke strukturaci a vytváření vědeckých závěrů. Může však dobře posloužit k prvotnímu náhledu do problematiky, či nastavení úhlu pohledu výzkumného zájmu. Tuto úlohu teoretická část práce splňuje. Autorka předkládá přehledy, které jsou dobře řazené, postrádají však kvalitu systematického přehledu.

V kapitolách 2.4.2. a 2.4.3. jsou představeny systémy sportovního tréninku, které jsou nositeli poznatků dané doby a nejsou specificky zaměřeny na sledovanou sportovní činnost. Jejich uvedení lze považovat za ukázkou dostupných informací přístupných expertkám výzkumu. Specificky zaměřené práce (německé, ruské, bulharské) pravděpodobně nebyly dostupné a autorka je neuvádí. České trenérky byly z tohoto důvodu nuceny spoléhat především na vlastní zkušenost.

Gymnastická cvičení jsou téměř ze 100 % procent cvičeními vědomě řízenými, vyžadujícími zaměřenou koncentraci na dokonalost provedení podle daných pravidel. Z hlediska řízení je nutná součinnost mezi detailně propracovaným tělesným pohybem, koordinací s manipulovaným náčiním, koordinací s rytmem ale i dynamikou hudební předlohy. Navíc je požadován soulad mezi náladou hudby a emočním vyjádřením. Jde tedy o vysoce koordinovanou vícevrstevnou činnost opírající se o racionální složky řízení pohybu a manipulace náčiní, narušovanou emocionálními složkami projevu. Ve společné skladbě k tomu přistupuje nutnost kooperace, i když na jednodušší úrovni, než je tomu ve sportovních hrách. Prožitek opory, ale i zodpovědnost ke členkám týmu je vysoký.

Metodologický rámec práce

Stanovení výzkumného problému zcela vychází z reality situace. Jednotliví posuzovatelé mohou vždy vznést různé námitky. Téma je široké. Autorka, u níž je zřejmý vhled do situace, volila to, co považuje k řešení za nejpodstatnější. Nutnost vymezení pramenů z faktu, že jde o práci po 35ti letech první, která se zabývá objasněním struktury činnosti moderní gymnastiky. Přesněji definovala strukturu než předchozí práce Hátlové (: *Hátlová Běla (1982). Psychologická analýza sportovní činnosti sportovního odvětví moderní gymnastika. Diplomová práce FF UK Praha*).

Cílem práce je ověření míry shody mezi nesespecifickými, ale příbuznými odbornými poznatky a empirickými zkušenostmi expertek, trenérek moderní gymnastiky v oblasti základní sportovní přípravy v moderní gymnastice. Autorka volila nejvýznamnější období pro rozvoj sledovaných pohybových dovedností, mladší školní věk. Správnost interpretace problému na této věkové skupině považuji za zásadní.

Metodologický rámec práce je strukturován odpovídajícím způsobem přes to, že využití výzkumné metody Repertory grid technique“ v překladu u - metoda repertoárové mřížky je užívána v manažerské oblasti. Využití v oblasti tělesné výchovy a sportu je ojedinělé (s. 59).. Z toho důvodu je metoda v kapitole 5.5.1. podrobně uvedena i s odkazy na vybraná uskutečněná šetření (nejde o systematický přehled).

V práci je pouze okrajově zmíněna podstata metody a východiska metody a není uveden manuál metody.

Metoda vychází z psychologie osobních konstruktů. Jejím zakladatelem je George Kelly (1905 – 1967). Kellyho zásadní dílo, *The Psychology of Personal Constructs* (Kelly, 1955). Kelly předpokládá, že porozumění světu je umožněno prostřednictvím vytváření konstruktů o jeho jednotlivostech. Svět nelze poznat takový jaký je, protože poznání je vždy ovlivněné naší interpretací. Kognitivní komplexita je chápána jako diferenciaci, jako integrace, nebo jako pojem zastřešující diferenciaci i integraci. Technika repertoárových mřížek (Role Construct Repertory Test, zkráceně Rep test) je metoda vytvořená Kellym (1955) a

slouží ke zjišťování osobních konstruktů jedince, jeho cílem je „idiografická mapa individuálního systému konstruktů“ (Urbánek, 2003, s. 139). Data v mřížce reprezentují vztah mezi elementy a konstrukty“ (Bell, 1988, str. 102). Manuál k testu napsali Fransella a Bannister (1977). Tyto informace a odpovídající literaturu k nim v práci postrádám.

Fransella, F., & Bannister, D. (1977). *A manual for repertory grid technique*. London: ACADEMIC PRESS INC.

Kelly, G. A. (1955). *The psychology of personal constructs – volume one: A theory of personality*. New York: W. W. Norton & Company.

Urbánek, T. (2003). *Psychosémantika: Psychosémantický přístup ve výzkumu a diagnostice*. Brno: Pavel Křepela.

Výběr expertů byl volen z pohledu vyhledávání experta, který splňuje podmínku vzdělání – získání kvalifikace trenéra první třídy. Věk expertů pokrývá celé období dospělosti (24-62). To považuji vzhledem k přínosu nových trendů na straně jedné a zkušeností na straně druhé, za pozitivní faktor práce. Druhým podstatným hlediskem jsou léta prováděné praktické činnosti. Léta praxe expertek 4 -42 let. Nízká léta praxe při posuzování faktorů tak složité psychomotorické činnosti (viz předchozí text) se jeví problémově. Tato skutečnost je ale ve sportovní činnosti kompenzována vlastní několikaletou zkušeností z vlastní aktivní sportovní činnosti. Proto ani tento faktor není problémový.

Vlastní provedení výzkumu je v celé šíři uvedeno a interpretováno. Z uvedeného je zřejmá vysoká náročnost provedené práce. Komparace základních elementů charakteristických pro zadané téma, kvalitativní analýza každého individuálně vedeného polostrukturovaného rozhovoru, následné vyhodnocení všech rozhovorů pomocí obsahové analýzy.

Všechny materiály jsou přehledně předloženy a doplněny tabulkami a grafy. Další podkladové materiály jsou přehledně uvedeny v přílohách.

Závěr.

Z předložené práce je zřejmé že autorka má vysoký vhlad do sledované problematiky, Předkládá originálně použitou správně aplikovanou metodu. Kvalitně analyzuje, hodnotí a předkládá získaná data.

Námítkou je užívání narativních přehledů a nedostatečný popis použité metody. Struktura práce je přehledná, jazyková úroveň textu velmi dobrá.

Disertační práce Mgr. Ivety Šimůnkové splňuje požadavky kladené podle řádu DS na tento typ prací a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Ústí nad Labem, dne 25. 5. 2014

doc. PhDr. Běla Hátlová, PhD.